

- здобуття наук. ступеня к.е.н. – Львів, 2003. – 24 с.
6. Кирюхин С.М., Додонкин Ю.В. Качество тканей – М.: Легпромбытиздат, 1986. – 160 с.
 7. Пичурин И. Сущность понятия «качество» // Стандарты и качество. – 2002. – №8 – с. 62-63.
 8. Приходько В.М., Швиданенко Г.А. Перестройка управления качеством (из опыта работы машиностроительных предприятий) – К.: Техника, 1989. – 112 с.
 9. Савицкий Ю.В. Совершенствование управления качеством продукции на промышленном предприятии – К.: Техніка, 1987. – 86 с.
 10. Саката Сиро Практическое руководство по управлению качеством / Пер. с 4-го яп. Издания С.И. Мышкиной, под ред. В.И. Гостева - М.: Машиностроение, 1980. – 215с.
 11. Фейгенбаум А. Контроль качества продукции: Сокр. пер. с англ. / Авт. предисл. и науч. ред. А.В. Гличев - М.: Экономика, 1986. – 471 с.
 12. Шаповал М.І. Менеджмент якості: Підручник – К.: Т-во «Знання», КОО, 2003. – 475 с.

УДК: 338.5:656.61

ФІНАНСОВА СТРАТЕГІЯ ЯК ФОРМА РЕАЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ

*Пащенко О.В. – к.е.н, доцент,
Національний університет кораблебудування ім. Адм. Макарова*

Постановка проблеми. За умов ринкової економіки, виникає об'єктивна необхідність визначення тенденцій розвитку фінансового стану та перспективних фінансових можливостей. На вирішення таких питань і спрямовано фінансову стратегію підприємства, а отже і на необхідність її розробки. Розробка фінансової стратегії – це галузь фінансового планування [4]. Як складова частина загальної стратегії економічного розвитку, вона має узгоджуватися з цілями та напрямками останньої. У свою чергу, фінансова стратегія справляє суттєвий вплив на загальну економічну стратегію галузі суднобудування. Зміна ситуації на макrorівні та на фінансовому ринку спричиняє коригування як фінансової, так і загальної стратегії розвитку суднобудівної галузі. Теорія фінансової стратегії, досліджуючи об'єктивні економічні закономірності ринкових відносин, розробляє форми та способи виживання й розвитку за нових умов. Фінансова стратегія галузі суднобудування включає методи та практику формування фінансових ресурсів, їх планування та забезпечення фінансової її стійкості за ринкових умов розвитку. Фінансова стратегія галузі суднобудування охоплює всі форми фінансової діяльності: оптимізацію основних та оборотних засобів, формування та розподіл прибутку, інвестиційну політику тощо.

Запровадження таких фінансових стратегій є досить актуальним в галузі суднобудування, для неї розробка життєздатної стратегії розвитку і концептуальних підходів до формування принципів і методів державного управління повинні базуватися на реальних оцінках стану інфраструктури, його потенціалі і конкурентоспроможності на світовому ринку.

Стан вивчення проблеми. Загальнотеоретичні аспекти розробки загальної фінансової стратегії і фінансової політики галузі суднобудування присвячені роботи таких провідних вчених-економістів, як: В.М. Алексійчук, І.Г. Благун, О.Є. Гудзь, І.Ю. Гришова, І.В. Єлейко, Л.Л. Лазебник, Ю.В. Мардаровская, С.А. Навроцький, В.М. Опарін, П.А. Стецюк, Т.М. Сторожук, Д.Є. Сторожук, Н.С. Танклевська, П.І. Юхименко, В.М. Федосов а інші.

Завдання і методика досліджень. Метою написання статті є розкриття й обґрунтування особливостей виникнення та розвитку фінансової стратегії і фінансової політики галузі суднобудування. Дослідження сутності і взаємозв'язку фінансової стратегії і фінансової політики галузі суднобудування, визначення основних принципів їх побудови.

Результати досліджень. Ефективне функціонування галузі суднобудування та подальший її розвиток у сучасних умовах господарювання залежить від багатьох факторів, провідними з яких є: стабільність нормативно-правової бази, обсяг фінансування, стан ринку, рівень купівельної спроможності, стратегічне планування, а також затвердження гнучкої й адаптивної фінансової політики. Саме через фінансову політику втілюється на практиці обрана фінансова стратегія і, як зазначають вчені О.Є. Гудзь, П.А. Стецюк, С.А. Навроцький та В.М. Алексійчук, на її основі здійснюється розрахунок економічної доцільності бізнес-ідей та прийнятності інвестиційних рішень, оцінка ефективності спрямування фінансових ресурсів у конкретні напрями діяльності [2, с. 70].

Фінансова стратегія - довготривалий курс фінансової політики, що розрахований на перспективу і передбачає рішення великомасштабних завдань, визначених економічною і соціальною стратегією, і стосується важливих великих змін фінансового механізму, пропорцій розподілу фінансових ресурсів [9].

Фінансова політика з позиції ученої Н.С. Танклевської, – не тільки структурована, а й системна категорія, пов'язана з усіма елементами загальної економічної політики і раціонально взаємозалежна зі своїми структурними елементами. Особливість фінансової політики як науково-практичного поняття або як організаційно-економічної категорії полягає в тому, що в ній одночасно поєднуються й рівноправно співіснують об'єктивні (незалежно від волі й свідомості людей) і суб'єктивні (імперативне, державно-вольове, організаційно-управлінське) начала [8, с. 242].

Тісний зв'язок фінансової стратегії і фінансової політики розкриває у своїй праці «Фінанси (Загальна теорія)» В.М. Опарін. Вчений достатньо обґрунтовано доводить, що «...фінансова політика залежно від тривалості періоду, на який вона розрахована і характеру завдань, що вирішуються, включає фінансову стратегію і фінансову тактику. Причому вони тісно взаємозв'язані. Стратегія визначає сутність і напрями тактики. У свою чергу, тактичні можливості обмежують вибір стратегії, адже безглуздо визначати стратегічні цілі і завдання, для вирішення яких недостатньо належних тактичних засобів. Водночас слід наголосити на тому, що тільки та фінансова політика, яка ґрунту-

ється на поєднанні та взаємоув'язці стратегії і тактики, їх єдності і підпорядкованості, може бути успішною. Фінансова політика, що не має стратегічних орієнтирів, а полягає лише у вирішенні тактичних завдань, має обмежений характер і, як правило, малоефективна» [5, с. 49-50].

Допоміжною ланкою в зазначеному трактуванні фінансової політики виступає фінансова тактика – сукупність прийомів і способів для досягнення поставлених цілей за певних умов. Іншими словами, фінансова тактика – це інструмент реалізації фінансової стратегії.

Галузь суднобудування – потужна й перспективна галузь важкої промисловості, яка знаходиться вкрай нестійкому становищі, і для її стабілізації, розвитку й прибуткової діяльності необхідна побудова виваженої фінансової політики. Розробка фінансової політики галузі суднобудування – спроба налагодження гнучкої рефлексивної системи управління її фінансами, вихід галузі на новий продуктивний рівень за показниками якості продукції, інвестиційної привабливості, фінансової стійкості та строками виконання замовлень.

Фінансову політику галузі суднобудування, на наш погляд, потрібно розглядати як чітко орієнтовану на упорядкування фінансових відносин політику керівництва галузі, яка реалізується через фінансовий механізм. Ми підтримуємо погляди І.Ю. Гришовой відносно того, що з точки зору методології фінансова політика загалом, як система управління, складається з двох підсистем: якою управляють – об'єкта управління й тієї, що управляє – суб'єкта управління [3, с. 94-95]. Таким чином, слід відзначити, що об'єктом управління фінансової політики є сукупність відносин з приводу виробництва-продажу продукції на замовлення й безпосередньо кругообіг фінансових відносин галузі суднобудування, які поточно виникатимуть. Суб'єкт управління – керуюча система, що впливає на керовану в процесі прийняття рішення. Так як фінансова політика суднобудування є компонентом основної економічної політики, вона відображає набір заходів та спектр першочергових завдань:

- регуляція ієрархічних відносин всередині галузі суднобудування;
- закріплення тісних міжгалузевих зв'язків;
- невинне виконання функцій і завдань функціонування суднобудування;
- забезпечення постійного розвитку галузі суднобудування;
- формування системи взаємин всередині галузі на засадах розвитку міжгалузевої кооперації;
- створення ефективних інтегрованих структур;
- обґрунтування потреб щодо залучення додаткових інвестицій для впровадження інновацій та оновлення виробничих потужностей галузі;
- швидке реагування на виклики зовнішнього середовища;
- забезпечення належного управління державними активами в галузі суднобудування.

Без дотримання належних принципів фінансова політика галузі суднобудування не може бути успішною. Нами згруповані основні принципи, які впливатимуть на правильність формування фінансової стратегії галузі суднобудування через призму фінансової політики (табл. 1).

Дослідники Т.М. Сторожук і Д.Є. Сторожук, А.В. Асаніна зазначають, що фінансова політика підприємства, як реалізація фінансового менеджменту на практиці, передбачає формування наступних її складових: політики управ-

ління активами і структурою капіталу; цінової політики; амортизаційної політики; кредитної політики; податкової політики; політики управління доходами і витратами; політику управління формуванням і використанням прибутку; дивідендної політики; інвестиційної політики [7, с. 561; 7]. Аналіз кожної окремої складової фінансової політики дозволить обґрунтувати її дієвий механізм й сформулювати в подальшому адаптивну, гнучку фінансову стратегію галузі суднобудування.

Таблиця 1 - Основні принципи побудови фінансової політики галузі суднобудування *

Назва принципу	Пояснення
1. Наукова обґрунтованість	Відсутність суб'єктивізму, упередженості при прийнятті рішення щодо забезпеченості галузі фінансовими ресурсами, обґрунтування потреб у залученні додаткових ресурсів.
2. Системність	Оцінка фінансової політики галузі як гнучкої системи, що має тісний зворотній зв'язок із зовнішнім середовищем. Забезпечення двостороннього зв'язку з основною економічною політикою галузі, цілями та місією.
3. Цільове спрямування	Розрахунок пріоритетів і доцільності затрат, залучення зовнішнього фінансування для функціонування галузі.
4. Постійність (безперервність)	Фінансова політика – маневрена і динамічна категорія, яка направлена на безперервний процес кругообороту фінансових відносин всередині галузі та в міжгалузевих структурах.
5. Зрозумілість	Простота і доступність фінансової політики, відсутність передумов для неоднозначного трактування й розуміння.
6. Балансування	Тяжіння до збалансованості доходної та витратної частини бюджету галузі
7. Страхування	Створення фінансових резервів галузі на випадок непередбачуваних витрат
8. Сприяння розвитку галузі	Направленість фінансової політики на підтримку виробництва, розширення виробничих потужностей.
9. Стимулювання працюючих	Сприяння підвищенню рівня зайнятості, мотивація та стимулювання працюючих галузі для виконання планових показників (замовлень).
10. Інноваційність	Спрямованість фінансової політики галузі на вдосконалення форм і методів мобілізації фінансових ресурсів, їх економне і раціональне використання. Підтримка інноваційно-розширеного відтворення в циклі виробництва продукції. Використання останніх досягнень науково-технічного прогресу в роботі галузі.

* Складено автором за даними [6; 4].

Так як фінансова стратегія суднобудування реалізується через прийнятність конкретної фінансової політики, потрібно уточнити визначення механізму останньої – це цілеспрямований вплив комплексу фінансових інструментів (форм, методів, важелів) на процес формування і реалізації фінансової політики галузі суднобудування в контексті його орієнту на подальший розвиток галузі, поглиблення міжгалузевих зв'язків, впровадження інновацій та залучення інвестицій. Процес формування фінансової політики – трудомісткий та доволі обширний. Вибір політики вимагає обережності, зваженості, а доцільність визначається таким показником як період окупності, - переконані [4, с. 156].

Стартовим етапом має бути коректна постановка місії, цілей і завдань діяльності галузі суднобудування із конкретизацією фінансової сторони, а саме цілей майбутньої фінансової стратегії, яка погоджена з генеральною [6, с. 156].

Проміжним етапом має бути обов'язкове фінансове планування й прогнозування. За його допомогою, переконаний О.Р. Романенко, залучаються інші структурні елементи фінансового механізму, такі як фінансові показники, норми і нормативи, ліміти, резерви, фінансові стимули [3, с. 36-50].

Після визначення типу фінансової політики галузі суднобудування згідно із твердженням дослідника В.С. Загорського, слід розмежувати завдання обраної політики та її складових. Це може бути підвищення темпів виробництва продукції, міжгалузева кооперація, встановлення цін, визначення цільового ринкового сегменту тощо.

І.Г. Благун, Р.С. Сорока та І.В. Єлейко розкривають наступний етап на шляху формування фінансової політики галузі – вибір інструментів її реалізації [1]. Окрім вибору, вагоме місце відводиться загальним проблемам координації окремих інструментів. Учений В.М. Федосов підкреслює важливість правильного вибору фінансових інструментів, що виконують основні функції: регулюючу і забезпечувальну. Автор виокремлює дві групи зазначених інструментів: ті, що встановлені на законодавчій основі, а також ті, що визначені на підставі угод.

Останнім етапом є процес контролю за ходом реалізації фінансової політики галузі суднобудування. Контроль спрямований на пересвідчення дотримання фінансових планів, перманентний аналіз і діагностику. Акцент на значимості контролю ставить О.Є. Гудзь: «...розробка й реалізація фінансової політики повинні постійно контролюватися» [2, с. 75].

Висновки та пропозиції. Таким чином, побудова виваженої й активно функціонуючої фінансової політики галузі суднобудування – шлях до успішної реалізації фінансової стратегії та місії діяльності галузі. Фінансова політика, окрім того, що є проміжною ланкою на шляху до досягнення цілей, завдяки поєднанню комплексного підходу, фактору інформованості, фінансового планування і прогнозування, відображає спектр можливих зв'язків галузі суднобудування з органами державного управління та з контрагентами (постачальниками, замовниками, банками, страховими компаніями). Завдяки фактору відображення зазначених зв'язків, фінансова політика дає змогу встановити рівень фінансової стійкості галузі, вказати на недоліки в її роботі, розробити альтернативний план дій, а також запропонувати практичні шляхи вирішення таких проблем.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Благун І.Г. Фінанси: [Навч. посіб.] / І.Г. Благун, Р.С. Сорока, І.В. Єлейко. – Львів: «Магнолія-2006», 2007. – 314 с.
2. Гудзь О.Є. Науково-методичне забезпечення формування та реалізації фінансової політики підприємства / О.Є. Гудзь, П.А. Стецюк, С.А. Навроцький, В.М. Алексійчук // Облік і фінанси. - 2013. - №2(60). - С. 69 - 86.
3. Гришова І.Ю. Принципи фінансової політики переробних підприємств АПК України / І.Ю. Гришова // Економіка АПК. - 2010. - №11. – С. 93-96.

4. Мардаровская Ю.В. Долгосрочная и краткосрочная финансовая политика предприятия: [Учебн. Пособие] / Ю.В. Мардаровская. – М.: ЭЛИТ, 2009. – 278 с.
5. Опарін В.М. Фінанси: [Навч. посіб.]: 2-ге вид., доп. і перероб. / В.М. Опарін. - К.: КНЕУ, 2002. - 240 с.
6. Принципи формування фінансової політики: [Текст] // Інформаційний портал про гроші; [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://koryuka.org.ua/>
7. Сторожук Т.М. Фінансова політика підприємства в контексті його внутрішньогосподарської політики / Т.М. Сторожук, Д.С. Сторожук // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2011. - № 1. – С. 559-567.
8. Танклевська Н.С. Концептуальні основи формування фінансової політики розвитку сільського господарства країни / Н.С. Танклевська // Вісник СевНТУ: зб. наук. праць. Серія: Економіка і фінанси: Вип. 30. – Севастополь, 2012. – С. 241-245.
9. Юхименко П.І. Теорія фінансів: Підручник / П.І. Юхименко, В.М. Федосов, Л.Л. Лазебник (За ред. проф. В.М. Федосова, С.І. Юрія). - К.: ЦУЛ, 2010. - 576 с.

УДК 654.07:338.24

СИСТЕМА КОНТРОЛІНГУ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Петіна Л. В. - к.е.н., доцент, Херсонський ДАУ

Постановка проблеми. Розвиток сільського господарства та зміни ринкового середовища потребують пошуку нових форм управління підприємствами та їх інтегрованими об'єднаннями. Без координації дій різних служб і підрозділів підприємства неможливо здійснювати ефективне оперативне управління виробничими процесами та досягти стратегічних цілей. Одним з інструментів управління бізнесом та інвестиційним потенціалом агроформувань може стати система контролінгу, яка розглядається як система спостереження та вивчення внутрішнього економічного механізму підприємства та об'єднує в собі такі елементи як планування, облік, контроль, аналіз, формування інформаційних потоків та підготовку рекомендацій для прийняття управлінських рішень. Якою повинна бути система контролінгу, які функції виконувати – на ці питання немає однозначної відповіді.

Стан вивчення проблеми. Контролінг як систему ефективного управління підприємством вивчають такі науковці як Ф.Ф.Бутинець, Т.В.Калантай, Ж.А.Єрмакова, І.В.Яцкевич та ін.. Але в їхніх наукових працях не висвітлені такі питання, як можливість застосування контролінгу з метою управління інтегрова-